

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Vormgeving
voltijd

Fontys Hogescholen

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Vormgeving
voltijd

Fontys Hogescholen
Fontys Hogeschool voor de Kunsten

CROHO nr. 39111

Hobéon Certificering

Datum

12 februari 2020

Auditpanel

drs. R. Klaassen MSM

A. Karssen

Y. Hezemans MA

I. Gaastra

secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
BIJLAGE I	Scoretabel	27
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	29
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	35

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief + 30 augustus 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Vormgeving
registratienummer croho	39111
domein/sector croho	Taal en cultuur
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Tilburg
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	3 december 2019

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleiding Vormgeving – Art, Communication and Design (ArtCoDe) – van Fontys Hogescholen wil studenten opleiden tot eigenzinnige, gepassioneerde allround ontwerpers en experience designers. De studenten leren medium-onafhankelijk en meta-mediaal te denken en te werken. Afgestudeerden van ArtCoDe vervullen verschillende rollen bij ontwerp bureaus, studio's voor interactief- en bewegend beeld, musea, theaters, gemeenten en bedrijven en/of werken als zelfstandige.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding baseert zich aantoonbaar op het geactualiseerde beroeps- en opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving dat in samenspraak met de betrokken hogescholen, het Overleg Beeldende Kunst van de Vereniging Hogescholen (OBK), het Nieuwe Instituut en het Mondriaanfonds tot stand is gekomen.

De opleiding heeft regelmatig contact met (internationale) vakgenoten en een brede vertegenwoordiging vanuit het werkveld, waaronder de werkveldcommissie, die input leveren voor het actueel houden van het profiel en de beoogde leerresultaten.

De opleiding denkt actief na over haar eigen profilering/inkleuring, maar ze mag daarin nog meer focus aanbrengen en de positie die zij inneemt in experience design kan explicieter en sterker.

Het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het uitvoeren van onderzoek krijgt aandacht binnen de competenties. De eigen visie van de opleiding op hetgeen ze beoogt met internationale uitwisseling en samenwerking en de meerwaarde hiervan voor de competentieontwikkeling van de studenten is nog een ontwikkelpunt.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding wordt verzorgd door enthousiaste en nauw bij de studenten betrokken docenten. Zij beschikken - samen met de verschillende gastdocenten/experts - over de benodigde kennis en vaardigheden om het programma te kunnen verzorgen. De studenten zijn tevreden tot zeer tevreden over hun docenten. Met name hun inhoudelijke deskundigheid en hun kennis van de beroepspraktijk scoren hoog.

Het programma van de opleiding is sterk op de beroepspraktijk gericht, met name via de projecten in de zogenoemde Studio's, de stages en de lessen Field Exploration. Er is voor de studenten veel ruimte voor persoonlijke profilering. Door het programma te doorlopen, kunnen de studenten alle beoogde competenties, kennis, praktische vaardigheden en technieken ontwikkelen.

Het handen en voeten geven aan het ontwikkelen van onderzoeksskills, is nog een ontwikkelpunt.

De opleiding besteedt op verschillende manieren aandacht aan internationale en interculturele aspecten binnen het programma. Weinig studenten zoeken het over de grens/gaan naar het buitenland. Dat heeft de aandacht van de opleiding. Diversiteit en inclusie behoeven aandacht. Daarmee wil de opleiding aan de slag.

De begeleiding tijdens de studie is adequaat. Het is belangrijk dat de opleiding de persoonlijke begeleiding van de studenten goed blijft bewaken, nu het aantal studenten is gegroeid.

Aandachtspunt is nog de communicatie tussen docenten en studenten waar het gaat over wat de docenten precies van de studenten verwachten in een opdracht.

De opleiding beschikt over goed geoutilleerde werkplaatsen en voorzieningen, o.a. voor textiel, grafisch, hout, metaal, klei, gips, keramiek, fotografie, video en multimedia. Doordat de opleiding samen met de andere kunstvakopleidingen in één gebouw is gehuisvest, is ook interdisciplinair werken en het maken van crossovers mogelijk. In de werkplaatsen bieden

werkplaatsmeesters de studenten ondersteuning in het uitwerken en realiseren van hun concepten.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding hanteert een duidelijk systeem van toetsen en beoordelen, vastgelegd in een toetsbeleid, toetsplan en toetsprogramma. De opleiding toetst over het algemeen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier aan de hand van verschillende passende toetsvormen of de student de beoogde competenties/leerresultaten realiseert. De criteria zijn voor elke competentie duidelijk uitgewerkt voor de verschillende niveaus. De competentie-examens zijn mooie manieren om integraal en met meerdere ogen naar de ontwikkeling van de studenten te kijken. De studenten zijn tevreden over het toetsen en beoordelen.

Het auditteam zag nog ontwikkelpunten, te weten de betrouwbaarheid en transparantie van de beoordeling in een cijfer per criterium en het vastleggen van afspraken daarover in plaats van het door de examinatoren vooral op eigen intuïtie en ervaring afgaan bij het geven van een cijfer, de navolgbaarheid van de beoordeling van het gevolgde proces van de studenten van onderzoek naar concept en product en het (ook) richten van de feedback in het beoordelingsformulier op de competenties.

De examencommissie bewaakt vooral de procesmatige kant van het toetsen en beoordelen. Zij zou in het kader van haar borgende taak een pro-actievere en sterkere rol moeten vervullen in de check op het inhoudelijk verloop van de beoordelingsprocessen en de betekenis daarvan voor de borging van het (eind)niveau.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij op bachelorniveau kunnen denken en handelen als startbekwaam vormgever. Uit de stageverslagen blijkt dat de studenten op het beoogde bachelorniveau hebben gewerkt aan hun eigen leerdoelen. De onderzoeken in de designdocumenten en het afstudeerwerk waren van wisselende kwaliteit. Soms was de vraagstelling dun, wat leidde tot een dun onderzoek en dito project. Maar het auditteam zag ook gedegen onderzoek en interessant eigenzinnig eindwerk. De koppeling met de kunstgeschiedenis in het onderzoek, de doorwerking van het proces in de uitwerking van het ontwerp en de experiencekant bieden nog kansen voor de verhoging van het niveau. Het auditteam beoordeelde de eindwerken allemaal wel als voldoende.

Dat de studenten het beoogde niveau hebben gerealiseerd, blijkt ook uit het feit dat nagenoeg alle afgestudeerden na hun studie aan het werk gaan in het werkveld van kunst & cultuur. Een klein deel van de afstudeerders studeert verder aan een masteropleiding. Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld zijn tevreden over het niveau van de afgestudeerden; met name over het conceptueel kunnen denken, communiceren en verbinden en hun brede inzetbaarheid bij opdrachten.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 4.

Algemene conclusie:

Het auditteam trof een eigen(gereide), interessante opleiding. Er zijn nog ontwikkelpunten, maar de opleiding is goed op weg in haar (door)ontwikkeling. De docenten tonen zich actief betrokken bij het onderwijs en bij de studenten en de studenten waarderen hun docenten.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 12 februari 2020.

3. INLEIDING

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De audits binnen het cluster HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid zijn uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon, NQA en AeQui.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder werd afstemming tussen de panels van Hobéon bij de bacheloropleidingen Vormgeving van de verschillende clusters geborgd door de ondersteuning van dezelfde secretaris en door de inzet van getrainde voorzitters.

Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK)

FHK is een van de 27 instituten van Fontys Hogescholen.

FHK biedt 17 opleidingen (bachelors en masters) die zijn verdeeld over vier sectoren, te weten Theater, Dans, Muziek en Beeldend. De opleiding Art, Communication and Design (ArtCoDe/ hbo-bacheloropleiding Vormgeving) valt onder de sector Beeldend, waar tevens de Academie voor Beeldende Vormgeving (hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving), de master Kunsteducatie en de Academie voor Architectuur en Stedenbouw (hbo-masteropleiding Architectuur en hbo-masteropleiding Stedenbouw) deel van uitmaken.

Bacheloropleiding Vormgeving – ArtCoDe

Bij de naamswijziging van de opleiding Visuele Communicatie naar Academy of Art, Communication & Design (ArtCoDe) is destijds gekozen voor een Engelstalige naam vooruitlopend op de internationale ambities van de opleiding. In afstemming met de toenmalige lector is de opleiding ook anders ingericht ter voorbereiding op deze ambities. Art en Design gaan binnen de opleiding hand in hand. Communicatie vormt de verbindende schakel naar het creëren van publieke ervaringen.

ArtCoDe is een kleine opleiding. De instroom is de laatste jaren toegenomen van 26 studenten in 2015 en 2016 naar 35 tot 38 in 2017, 2018, 2019. De opleiding wordt verzorgd in een voltijdvariant. De voertaal in de opleiding is Nederlands.

Recent is binnen FHK een research developer gestart met een onderzoeksgroep. Het onderzoek richt zich op interdisciplinariteit binnen de kunsten. Er wordt thans bekeken in hoeverre dit onderzoek en de onderzoeksgroep (en in de toekomst mogelijk een lectoraat) het onderwijs binnen ArtCoDe kan verrijken.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2013)

Het panel dat de audit uitvoerde in 2013 deed een aantal aanbevelingen. Daarnaast vond er in 2017 een interne audit plaats waarin eveneens een aantal aandachtspunten werd geadresseerd. Daarmee is de opleiding aan de slag gegaan. Dit betrof o.a.:

- *sneller inspelen op actuele ontwikkelingen in het vakgebied en de vraag vanuit het beroepenveld*: de opleiding heeft o.a. moduleweken ingesteld waarin studenten kunnen kiezen uit allerlei workshops en lezingen en ze heeft een breed scala aan praktische en inhoudelijke vakken en zogenoemde Studio's ingevoerd. Ook krijgen studenten in leerjaar 4 begeleiding van externe docenten in de examenprojecten.
- *blijvende aandacht voor de versterking van de onderzoeksvaardigheden bij docenten en studenten*: het onderzoekend vermogen en het ontwikkelen van een onderzoekende houding krijgen vanaf de start van de studie aandacht. Vanaf 2015 verzorgt de opleiding expliciet onderwijsaanbod in onderzoeksvaardigheden en in 2019 heeft de opleiding expliciet ingezet op het versterken van een algemene basis van onderzoeksmethoden en -technieken.

Onderzoek en ook experimenteren maakt deel uit van de Studio's en in het afstudeerjaar komt onderzoek terug in het studieonderdeel 'Designdocument'. De opleiding heeft een visie op onderzoek geformuleerd.

- *uitbreiding van verschillende type ruimtes/voorzieningen is gewenst:* de opleiding heeft o.a. extra capaciteit – atelierruimte – elders in de stad gehuurd voor de vierdejaars studenten.
- *theoretische onderbouwing die in de gemaakte toetsen soms ten koste gaat van de kwaliteit van het beeldende werk en het kritisch vermogen ten aanzien van het beeldend werk en de artistieke kwaliteit:* met de implementatie van het Designdocument beoogt de opleiding de totstandkoming van een sterke dialoog en integratie tussen theorie en praktijk. Daarnaast heeft zij de theorie docent Art & Culture Theory gekoppeld aan de Studio's, zodat in het curriculum theoretische onderbouwing een duidelijke versterking wordt van het beeldend werk;
- *het op een consequente en eenduidige manier invullen van de toelichting op het beoordelingsformulier:* sinds 2018-2019 maakt de opleiding gebruik van het beoordelingsstelsel Gradework, dat bijdraagt aan de zorgvuldigheid in het geven van feedback. Ook zijn de beoordelingsformulieren zelf aangepast waarbij er o.a. sterke aandacht is uitgegaan naar eenduidig gebruik. Alle docenten zijn gestart of gaan starten met de Basis Kwalificatie Examinering;
- *een expliciete beschrijving in de documenten over de profilering op Experience Design en Ondernemerschap:* experience komt terug in de competenties en gedragsindicatoren en in het curriculum, bijvoorbeeld in de moduleweken en events. In de gedragsindicatoren bij de competenties creërend vermogen en vermogen tot kritische reflectie speelt het ontwikkelen van een experience een belangrijke rol. Bij het afstuderen moet de student aantonen op welke wijze hij een beleving een belangrijke rol laat spelen in zijn afstudeerwerk. In het vak Field Exploration staat sinds 2018-2019 het ondernemerschap centraal. Bij Individual Exploration is er ruimte om aan eigen fascinaties te werken. Bij veel studenten speelt ondernemerschap hierin een rol. In 2019 heeft ArtCoDe in samenwerking met de master Kunsteducatie van Fontys een module ontworpen waarin ondernemerszin vanuit kunsteducatief en kunstproductief standpunt wordt belicht;
- *versterken van de betrouwbaarheid van het toetsen en beoordelen:* de opleiding heeft verschillende maatregelen genomen, waaronder controle op plagiaat in Gradework, feedback van examinatoren bij examens aan het afstudeerteam, inrichting van een team van interne en externe examinatoren bij de Studio's met het oog op de intersubjectiviteit, inzet van externe deskundigen bij het beoordelen van het eindwerk;
- *peerreviewing continueren met het oog op het behalen van de eindkwalificaties:* de opleiding zet peers in bij de beoordeling van de eindwerken en sinds 2018-2019 tijdens de begeleiding van processen en concepting.

In onderstaand rapport beschrijft het auditteam bij de verschillende standaarden zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven genoemde ontwikkelingen.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding Art, Communication and Design – hierna genoemd: ArtCoDe - werkt vanuit het geactualiseerde beroeps- en opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving dat in samenspraak met de betrokken hogescholen, het overleg Beeldende Kunst van de Vereniging Hogescholen (OBK), het Nieuwe Instituut en het Mondriaanfonds tot stand is gekomen in 2014. Daarbij is afgestemd met een brede vertegenwoordiging van het werkveld.

De zeven landelijke competenties van de opleiding betreffen: i) creërend vermogen, ii) vermogen tot kritische reflectie, iii) vermogen tot groei en vernieuwing, iv) organiserend vermogen, v) communicatief vermogen, vi) omgevingsgerichtheid en vii) vermogen tot samenwerken. In het profiel worden de competenties creërend vermogen en vermogen tot kritische reflectie als de meest typerende en belangrijkste beschouwt, zowel landelijk als binnen ArtCoDe.

In de beschrijving van de competenties/leerresultaten in 2014 is expliciet rekening gehouden met de nationale en internationale beschrijvingen van het niveau en de oriëntatie van de opleiding, de Dublin Descriptoren en het Nederlandse kwalificatieraamwerk.

Naamgeving opleiding en profilering/eigen inkleuring

Bij de naamswijziging van de opleiding Visuele Communicatie naar Academy of Art, Communication and Design (ArtCoDe) is destijds gekozen voor een Engelstalige naam. De opleidingsnaam ArtCoDe is één op één gerelateerd aan de profilering. (Zie verderop.) Het auditteam acht de Engelse naam duidelijk voor alle betrokkenen, mede vanwege het feit dat het werkveld van de ontwerper en het discours over wie die ontwerper is en/of moet zijn, internationaal is.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding een eigen inkleuring geeft aan de hbo-bacheloropleiding Vormgeving. De opleiding ArtCoDe definieert 'Art' als autonoom en maatschappijkritisch en 'Design' als ontwerpen van een toegepast-functioneel belang. In de opleiding gaan 'Art' en 'Design' hand in hand in de realisatie van 'autonoom design' waarin 'Communication' – het derde element in de opleidingsnaam - de verbindende schakel naar het creëren van publieke ervaringen vormt.

Tijdens de audit is uitgebreid stilgestaan bij de ambitie van de opleiding om allround ontwerpers en experience designers op te leiden. Het auditteam is positief over het feit, dat de opleiding zo'n vijf jaar geleden – mede op basis van wat zij waarnam in het werkveld - is gestart met de aanpassing/actualisering van haar eigen profiel. De opleiding ziet in het werkveld dat veel makers verschillende disciplines binnen design - maar ook daarbuiten (theater, muziek, dans) - gaan combineren. Ook is er meer aandacht (gekomen) voor interactie, beleving en het beïnvloeden van gedrag. Daar wil de opleiding bij aansluiten. Om die reden heeft zij ook een gedragswetenschapper toegevoegd aan het docententeam. (Zie standaard 2.)

Het auditteam is op basis van hetgeen het tijdens de audit heeft gehoord en heeft gezien in de eindwerken, van oordeel dat de profilering van de opleiding nog beter uit de verf moet komen. De opleiding heeft haar breedte (nog) onvoldoende gedefinieerd en ingekaderd. De positie die de opleiding inneemt in experience design kan explicieter en sterker. In de eindwerken zag het auditteam bijvoorbeeld naast een aantal mooie voorbeelden van werk dat duidelijk was gericht op een ervaring, nog veel producten die sterk autonoom waren. De opleiding meldde desgevraagd dat ze de studenten vrij laat: ze mogen op basis van hun eigen fascinatie aan de slag met hun onderzoek en ontwerp, maar er moet wel altijd een toepassing zijn voor een (gekozen) doelgroep. Het auditteam beveelt de opleiding aan haar definitie van experience designer te verhelderen voor alle betrokkenen en uit de hoek van het autonome en vrijblijvende, het te sterk persoonlijke te blijven. De behoefte van het werkveld en de maatschappelijke vraagstukken zouden (meer) het uitgangspunt moeten zijn en de 'experience-kant' mag serieuzer/kritischer worden.

Onderzoek

Onderzoek is in het landelijke opleidingsprofiel geen aparte competentie. Het auditteam heeft de aandacht voor het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek echter terug kunnen lezen in de uitwerking van de competenties. Zo is bij creërend vermogen te lezen *'de student kan authentiek beeldend werk maken dat voortkomt uit onderzoek'* en bij vermogen tot kritische reflectie *'de student kan eigen werk en werkwijze en die van anderen onderzoeken door het te beschouwen, te analyseren, te problematiseren, te positioneren en te beoordelen'*.

Het auditteam is mede op basis van hetgeen het zag in de eindwerken van oordeel, dat de opleiding de onderzoeksskills die de studenten moeten ontwikkelen, nog meer handen en voeten moet geven. (Zie standaard 2.)

Internationale/interculturele dimensie

De opleiding acht het internationale discours belangrijk voor de ontwikkeling van het onderwijs en de ontwikkeling van de student en docenten.

De opleiding heeft diverse internationale partnerships met collega-hogescholen in Spanje, Frankrijk, Italië, Duitsland, Zwitserland, Engeland en de Scandinavische landen. Hierbij gaat het vooral om docent- en studentuitwisseling en om samenwerkingsprojecten. Door het opdoen van interculturele competenties bereiden de studenten zich voor op de toekomstige beroepspraktijk. (Zie verder standaard 2.)

Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding haar visie op hetgeen ze beoogt met deze internationale uitwisseling en samenwerking, de keuze om uit te wisselen en/of samen te werken met die specifieke instituten en de meerwaarde hiervan voor de competentieontwikkeling van de studenten, nog nader uitwerkt.

Afstemming met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding regelmatig contact heeft met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld over de verwachtingen en actuele eisen met betrekking tot de studenten. De opleiding participeert actief in het landelijk overleg Beeldende Kunsten (OBK) en stemt ook af met internationale vakgenoten binnen de European League of Institutes of the Arts (ELIA) - de belangenorganisatie voor het kunstvakonderwijs in Europa - en de International Association of Universities and Colleges of Art, Design and Media (Cumulus). Zo bezocht een delegatie van ArtCoDe een Cumulus Conferentie in Hongkong, in Bengalûru (India) en Skopje.

Zoals al hierboven is vermeld heeft de opleiding internationale partnerships met diverse hogescholen in het buitenland.

De opleiding betreft het werkveld bij de opleiding via de werkveldcommissie, die fungeert als klankbord bij de ontwikkeling van beleid, kwaliteitszorg en bij het actueel houden van de einkwalificaties.

Daarnaast blijft de opleiding op de hoogte van actuele ontwikkelingen via de docenten die een eigen beroepspraktijk hebben en via de studenten die vanuit hun stages vragen die het werkveld aan professionals stelt, inbrengen. Een paar jaar geleden heeft de opleiding een alumnicommissie ingesteld, die ook zorgt voor relevante informatie.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding baseert zich aantoonbaar op het geactualiseerde beroeps- en opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving dat in samenspraak met de betrokken hogescholen, het OBK, het Nieuwe Instituut en het Mondriaanfonds tot stand is gekomen.

De opleiding heeft regelmatig contact met (internationale) vakgenoten en een brede vertegenwoordiging vanuit het werkveld, die input leveren voor het actueel houden van het profiel en de beoogde leerresultaten.

De opleiding denkt actief na over haar eigen profilering/inkleuring, maar ze mag daarin nog meer focus aanbrengen en de positie die zij inneemt in experience design kan explicieter en sterker.

Het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het uitvoeren van onderzoek krijgt aandacht binnen de competenties. (Het nog meer handen en voeten geven aan een skillsset, komt aan de orde bij standaard 2 en weegt niet mee in het oordeel van deze standaard.)

De eigen visie van de opleiding op wat zij beoogt met internationale uitwisseling en samenwerking en de meerwaarde hiervan voor de competentieontwikkeling van de studenten, is nog een ontwikkelpunt.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Programma

Koppeling leerresultaten en curriculum

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding de zeven competenties/leerresultaten heeft uitgewerkt in drie niveaus behorend bij de drie opleidingsfases: propedeuse (jaar 1), hoofdfase (jaar 2 en 3), afstudeerfase (jaar 4). Deze concretisering vormt de basis voor de inhoud van het programma. Het programma kenmerkt zich door een toenemende complexiteit, zelfstandigheid en integratie van onderdelen met een focus op zelfregie en persoonlijke groei en ontwikkeling.

Opzet en inhoud curriculum

Het curriculum van de opleiding kent een opbouw van 210 EC in een majorprogramma en 30 EC in een minor. Het auditteam heeft geconstateerd dat studenten aan de hand van dit curriculum de beoogde leerresultaten kunnen ontwikkelen.

In de major biedt de opleiding vakmodules waarin de praktische en theoretische ontwikkeling van de student aan bod komt. Met name in het eerste studiejaar krijgen de studenten basistechnieken aangeleerd in de verschillende disciplines, zoals 2D en 3D Design, Photography¹, Film, Motion Design, Interactive Textiles, Interactive Design, Software Skills, Hardware Skills. Studenten worden in aanvang dus heel breed opgeleid. Zij kunnen deze vaardigheden naar wens in de volgende studie jaren verder verbreden en/of verdiepen.

De theorie komt aan de orde in vakken als Arts & Culture Theory, Design Theory, Communication en Behavioral Science. Dit laatste vak is in 2016-2017 toegevoegd en wordt verzorgd door een docent gedragswetenschappen. Dit is met het oog op het conceptueel denken en werken, het voorspellen, inspelen op en beïnvloeden van gedrag en het creëren van ervaringen/experience, relevant. De studenten zijn over dit vak zeer te spreken.

De verdeling binnen het curriculum is gemiddeld 70% praktijk en 30% theorie. Dit acht het auditteam een goede balans. Studenten zijn daarover ook tevreden. Daarnaast komen theorie en praktijk in de propedeuse en hoofdfase geïntegreerd samen in Studio's, Themaweken, stages en competentie-examens. (Zie over deze examens onder standaard 3.)

De opleiding besteedt expliciet aandacht aan beroepsvoorbereiding bij Field Exploration. Daarnaast werken de studenten aan projecten in de zogenoemde Studio's en lopen zij diverse stages. (Zie hierover verder bij de paragraaf 'beroepsgerichtheid, stage en projecten'.)

In de twee moduleweken die ieder studiejaar op het programma staan, volgen de studenten workshops over verschillende thema's die zowel door docenten, alumni van de opleiding als gastdocenten worden gegeven. Zo komen de studenten in aanraking met allerlei werkgebieden.

---

¹ Alle opleidingsmodules dragen Engelse namen, maar de lessen zijn - zoals al bij standaard 1 is vermeld in het Nederlands. Alleen aan de exchange-studenten biedt de opleiding Engelstalig onderwijs. Door de Engelse naamgeving, weten zij waaruit ze kunnen kiezen.

Tijdens (interdisciplinaire) themaweken zoals 'FHK Theme week' en 'Night of the Arts' leren studenten een experience bouwen met studenten van de andere disciplines van FHK (theater, muziek en dans).

Studenten kiezen hun minor uit het eigen aanbod van FHK of uit het aanbod van Fontys. Daarnaast kunnen ze ook een vrije compositieminor samenstellen (Free Choice) of een buitenlandminor doen.

Beroepsgerichtheid, stage en projecten

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding sterk op de beroepspraktijk is gericht. Dit gebeurt o.a. aan de hand van de Studio's, de stages en de lessen Field Exploration. In deze laatstgenoemde lessen besteedt de opleiding ook aandacht aan ondernemerschap; een uitdrukkelijke wens die vanuit de alumni en studenten is gekomen.

De Studio's bieden de studenten interessante mogelijkheden voor het opdoen van kennis en ervaring in experience-design. Gedurende een periode van 4-7 weken werken de studenten aan projecten die zijn gericht op de beroepspraktijk. Elke Studio start met een daadwerkelijke experience waar de student zijn werk aan dient te relateren. De opleiding betreft de beroepspraktijk hier actief bij en implementeert de actuele vraagstukken die ze vanuit het werkveld krijgt rechtstreeks in de Studio's. Studenten werken in het project zoveel mogelijk (interdisciplinair) samen met externe samenwerkingspartners. Elke periode kiest de student een Studio. Voorbeelden hiervan zijn 'Feed the Foodchain', 'Superlokaal' en 'Art & Tech'.

Tijdens de stages participeren de studenten actief in de beroepspraktijk. Vanaf studiejaar 2015-2016 zijn er ook stages in leerjaar 1 en 2 opgenomen in het curriculum. In deze leerjaren stimuleert de opleiding studenten stage te lopen in het 'niet-kunst- en designonderwijs', zodat zij ook kennis maken met andere vakgebieden. De stage in leerjaar 4 moet wel in de ontwerp- en kunstpraktijk plaatsvinden. Het auditteam zag evenwel in de stageverslagen dat sommige afstudeerders ook daarin een andere keuze hadden gemaakt. De opleiding meldde desgevraagd dat de eigen leerdoelen van de student steeds leidend zijn. Het auditteam acht het belangrijk dat de begeleidende docent goed monitort of de doelen op de gekozen stageplek ook te behalen zijn en of de begeleiding van de student op de stageplek adequaat is. Zo maakte het auditteam bijvoorbeeld uit een stageverslag op dat de betreffende student moeite had gehad om op haar stageplek haar vooral creatieve en ontwerpgerelateerde doelen te realiseren. Ook zou de opleiding nog eens goed moeten kijken naar de aansluiting tussen de stageplek en het afstudeerwerk met het oog op de meerwaarde die het de student zou kunnen opleveren. Het auditteam zag daarin flinke verschillen. Sommige studenten deden bijvoorbeeld een heel toegepaste stage naast een vrij breed onderzoeksproject. Mogelijk had een andere invulling van de stage het onderzoeksproject kunnen verrijken.

Persoonlijke profileringsruimte van de student

Het auditteam is van oordeel dat het programma aantoonbaar student-centred is. Zoals al uit bovenstaande blijkt is er veel ruimte voor persoonlijke profilering. Studenten zijn zeer te spreken over de mogelijkheden die zij bij ArtCoDe krijgen om zich breed te ontwikkelen, disciplines te kunnen combineren en hun eigen fascinaties te kunnen volgen. Dit is voor velen een reden om zich bij de opleiding ArtCoDe van Fontys aan te melden en niet bij een hbo-bacheloropleiding Vormgeving van een andere hogeschool. De studenten die het auditteam sprak, vonden het inspirerend dat iedereen een andere uitwerking geeft aan een opdracht.

Onderzoek

ArtCoDe ziet onderzoek als inherent aan het ontwerpproces. Daarom besteedt zij vanaf de start van de studie expliciet aandacht aan het onderzoekend vermogen en het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Het gaat hierbij om zelfonderzoek, doelgroepenonderzoek, materiaalonderzoek, bronnenonderzoek, experiment et cetera. In de lessen is aandacht voor het oefenen van onderzoeksvaardigheden en voor onderzoeksmethodieken. In het vierde studiejaar voeren de studenten een onderzoek uit in het studieonderdeel Designdocument.

Het auditteam is mede op basis van de eindwerken die het bestudeerde van oordeel, dat de opleiding de skillset meer handen en voeten moet geven; ook in relatie met het worden van een experience designer. (Zie ook standaard 4.)

Tijdens de audit is over dit onderwerp nader gesproken. De betrokkenen bij de opleiding bevestigden dat ze nog op zoek zijn naar vormen waarin het onderzoek kan plaatsvinden, bijvoorbeeld in de Studio's. Dit is nog in ontwikkeling. Zij bevestigden dat onderzoek geen apart iets moet zijn binnen het curriculum. Ze denken al na over hoe onderzoek kan bijdragen aan de ontwikkeling op het vakgebied, het experience-design.

Recent is binnen FHK een research-developer gestart met een onderzoeksgroep, die zich richt op interdisciplinariteit binnen de kunsten. Tussen de research-developer en de studieleider is afstemming gericht op mogelijkheden waarop dit onderzoek en de onderzoeksgroep (en in de toekomst mogelijk een lectoraat) het onderwijs binnen ArtCoDe in de toekomst kan verrijken.

Internationale/interculturele componenten in het onderwijsprogramma, diversiteit en inclusie

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding op verschillende manieren aandacht besteedt aan internationale en interculturele aspecten binnen het programma. Zoals al onder standaard 1 is vermeld, heeft de opleiding diverse internationale partnerships met collega-hogescholen. Vanaf 2018 bestaat de module 'International Exploration' uit een bezoek bij een aansluitende academie in het buitenland. Studenten volgen hier gedurende een week lessen en projecten op locatie en in samenwerking met de daar aanwezige studenten. Daarnaast volgen jaarlijks een aantal exchange-studenten (maximaal 10 per jaar) modules bij Fontys ArtCoDe. De opleiding denkt er verder over na hoe zij deze studenten nog beter kan inpassen in het bestaande onderwijs, zodat dit een meerwaarde krijgt voor de studenten van ArtCoDe. De studenten die het auditteam sprak, vonden de contacten met de internationale studenten interessant.

In de minor/vrije ruimte in het derde studiejaar (30 EC) krijgen de studenten de ruimte om activiteiten in een internationale context te ontplooiën, zoals vakken aan een buitenlandse opleiding volgen of in hun stage of afstuderen het buitenland in hun werkpraktijk te integreren. Ook kent FHK brede maatschappelijke projecten zoals het project 'Darling' dat plaatsvond in Zuid-Afrika. Daarin participeerden studenten ArtCoDe - in hun vrije keuzeruimte - samen met studenten uit alle overige opleidingen van FHK.

Ondanks alle hierboven genoemde mogelijkheden, blijkt dat er weinig studenten van ArtCoDe 'weg' gaan. Dat heeft de aandacht van de opleiding.

De ontwikkeling van interculturele competenties krijgt aandacht in vakken en Studio's als Art Theory en de Dutch Design Week.

Diversiteit en inclusie is nog een ontwikkelpunt, waarmee de opleiding aan de slag wil gaan. De huidige populatie studenten en docenten is homogeen van samenstelling. Het auditteam acht het belangrijk dat de studenten en docenten ook vanuit een breder - diverser en inclusiever - perspectief kunnen denken en handelen; ook in de opdrachten die studenten (moeten) uitvoeren.

Studeerbaarheid, studievoortgang en begeleiding

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding zorgt voor adequate begeleiding tijdens de studie. In studiejaar 1 en 2 krijgen de studenten begeleiding van de verschillende vakdocenten. In de laatste twee studiejaar mogen de studenten zelf een keuze maken door welke docent(en) zij gecoacht willen worden. Daarnaast krijgen alle studenten een studieloopbaanbegeleider en kunnen ze met specifieke vragen terecht bij een studentdecaan of studentpsycholoog. Studenten zijn tevreden over de studiebegeleiding.

Nu de opleiding is gegroeid, is er soms sprake van grote groepen studenten in de les. De docenten hebben inmiddels maatregelen genomen, waaronder het opsplitsen van de groep en de beide helften eens om de week lesgeven in plaats van wekelijks. Zodoende is er tijdens de les meer individuele aandacht voor elke student mogelijk. Daarmee kan er wel een knelpunt ontstaan voor de andere helft van de studenten. Dat heeft de aandacht van de opleiding.

De studenten die geen les hebben, kunnen daarom nu tussentijds bij de docent terecht met vragen. Daarvoor moeten zij wel zelf het initiatief nemen. Tevens heeft de opleiding gezorgd voor uitbreiding van de begeleiding door gekwalificeerde alumni in te zetten bij de Studio's. De alumni die het auditteam sprak, pleitten ervoor dat de opleiding (de mogelijkheid tot) persoonlijke begeleiding goed blijft bewaken, omdat ze die als essentieel zien. Het auditteam onderschrijft het belang hiervan voor deze studie.

Tijdens de audit is met de studenten ook gesproken over hun kritiekpunt in het studenthoofdstuk met betrekking tot communicatie; met name waar het gaat om wat de docenten van de studenten verwachten in een opdracht. De studenten zien verschillen tussen docenten. 'Sommigen zijn vager dan anderen', aldus de studenten. Ook krijgen de studenten soms tegenstrijdige aanwijzingen als twee docenten samen begeleiden; bijvoorbeeld bij de Studio's. Sommige studenten vinden het evenwel interessant om bij de uitvoering van een opdracht vanuit verschillende perspectieven feedback te krijgen. Anderen hebben liever meer houvast. De studenten pleitten er daarom voor dat er naast de mondelinge uitleg en uitleg via de mail, al een duidelijke(re) opdrachtbeschrijving klaarligt aan het begin van het project. Nu wordt het vaak geleidelijk/ in de loop van het proces pas duidelijk waaraan de studenten moeten voldoen.

De studenten merkten wel dat de opleiding/de docenten open staan voor opmerkingen van studenten. Daar waar mogelijk volgen er aanpassingen; veelal direct in het volgende studiejaar. Daarover waren de studenten zeer te spreken.

De studenten ervaren de studie als pittig; zeker in het eerste studiejaar waarin ze veel opdrachten moeten uitvoeren en ook 58 EC moeten behalen. De studenten die onvoldoende niveau hebben en/of niet voldoende gemotiveerd zijn voor de studie, vallen af. Het aantal studenten dat uitvalt verschilt per cohort, maar is relatief hoog. De opleiding heeft het probleem in de vizier en probeert aan de voorkant – bij de intake – al een goede inschatting te maken van het studiesucces van de student. Daarvoor heeft de opleiding de toelatingscommissie sinds vorig jaar aangevuld met een alumnus.

Personeel

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding wordt verzorgd door een enthousiast en deskundig docententeam bestaande uit 18 docenten (ruim 6 FTE). Dit team wordt waar nodig/gewenst uitgebreid door de inzet van gastdocenten met specifieke expertise. Daarmee zorgt de opleiding ervoor dat zij kan beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden om het programma te kunnen verzorgen.

Alle docenten zijn ook actief in het werkveld op het terrein van bijvoorbeeld grafisch ontwerp, film, fotografie, interactieve media, multimedia, communicatie, ruimtelijk werk, design en designtheorie, gedragswetenschappen en ontwerp voor de openbare ruimte.

De docenten werken aantoonbaar aan hun eigen professionalisering via individuele en collectieve activiteiten bijvoorbeeld rondom ontwerpmethodieken en toetsen en beoordelen (Basis Kwalificatie Examineren (BKE)). Docenten volgen cursussen en workshops die aansluiten bij het werk binnen de opleiding. Ze bezoeken (internationale) congressen en hebben contacten met vakgenoten en vertegenwoordigers in het (brede) werkveld van ArtCoDe. Het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden rondom het geven van feedback en feedforward staat op de wensenlijst van de opleiding.

Nieuwe docenten moeten binnen een jaar een bekwaamheidscertificaat voor didactiek (Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO)) behalen, wanneer zij hierover nog niet beschikken.

In de functioneringsgesprekken is professionalisering en tevredenheid van de studenten over de docenten een vast agendapunt.

De docenten die het auditteam sprak zijn heel tevreden over het feit, dat zij met elkaar actief werken aan het verbeteren van het onderwijs. Ze voelden zich trots om bij ArtCoDe les te mogen geven. De hoge werkdruk heeft de aandacht van het management.

Op de werkplaatsen bieden werkplaatsmeesters de studenten ondersteuning in het uitwerken en realiseren van hun concepten. Uit het studenthoofdstuk blijkt dat er soms een knelpunt ontstaat wanneer een werkplaatsmeester ziek is of met verlof. Als er geen vervanger is, is de werkplaats dicht en kan de student niet verder werken aan zijn opdracht. Dat acht het auditteam een aandachtspunt voor de opleiding.

Uit de evaluaties en gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat studenten tevreden tot zeer tevreden zijn over de docenten. Met name hun inhoudelijke deskundigheid en hun kennis van de beroepspraktijk scoort hoog (3.9 respectievelijk 4.0 op een vijfpuntsschaal). Ook de fijne samenwerking tussen docenten en studenten waarderen de studenten zeer. Ze vormen met elkaar kleine leergemeenschappen. De lijnen zijn kort.

De studenten zijn ook tevreden over de werkplaatsmeesters. 'Dit zijn vakmensen die goed weten wat er mogelijk is en ook hoe studenten de verschillende werkplaatsen kunnen combineren', aldus de studenten. 'Zij dagen de studenten ook uit om te experimenteren.'

Voorzieningen

De opleiding is samen met alle andere opleidingen van FHK gevestigd in één gebouw dat speciaal is ontworpen voor de faculteit. Dit zorgt ervoor dat de studenten van de verschillende opleidingen elkaar gemakkelijk kunnen tegenkomen en elkaar kunnen inspireren. Tevens biedt dit onder één dak zitten mogelijkheden voor het door de opleiding beoogde interdisciplinair werken en het maken van crossovers.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding beschikt over goed geoutilleerde werkplaatsen en voorzieningen voor textiel, grafisch, hout, metaal, klei, gips, keramiek. Ook is er een fotostudio/videopresentatieruimte en zijn er diverse videomontageruimtes, werklokalen, een schilderlokaal, een printwerkplaats en een medialab. Voor vierdejaarsstudenten huurt de opleiding een apart ateliergebouw elders in de stad waar de studenten in principe 24 uur per dag terecht kunnen om hun ideeën te realiseren en te werken aan hun opdrachten. Studenten in de lagere studiejaar spraken de wens uit dat er voor hen meer werkruimte gecreëerd wordt: een eigen praktijkwerkplek waar ze hun spullen kunnen achterlaten.

FHK beschikt over één gedeelde multidisciplinaire mediatheek met een uitgebreide collectie op het gebied van fotografie en video, grafisch, architectuur, muziek, dans en theater. Ook is er (digitale) toegang tot relevante (inter)nationale publicaties.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding wordt verzorgd door enthousiaste en nauw bij de studenten betrokken docenten. Zij beschikken - samen met de verschillende gastdocenten/experts - over de benodigde kennis en vaardigheden om het programma te kunnen verzorgen. De studenten zijn tevreden tot zeer tevreden zijn over hun docenten.

Het programma van de opleiding is sterk op de beroepspraktijk gericht, met name via de Studio's, de stages en de lessen Field Exploration. Er is voor de studenten veel ruimte voor persoonlijke profilering. Door het programma te doorlopen, kunnen de studenten alle beoogde competenties, kennis, praktische vaardigheden en technieken ontwikkelen.

Het handen en voeten geven aan het ontwikkelen van onderzoeksskills, is nog een ontwikkelpunt.

De opleiding besteedt op verschillende manieren aandacht aan internationale en interculturele aspecten binnen het programma. Weinig studenten gaan echter 'weg'/ naar het buitenland. Dat heeft de aandacht van de opleiding. Diversiteit en inclusie behoeven aandacht. Daarmee wil de opleiding aan de slag.

De begeleiding tijdens de studie is adequaat. Het is belangrijk dat de opleiding de persoonlijke begeleiding van de studenten goed blijft bewaken, nu het aantal studenten is gegroeid.

Aandachtspunt is nog de communicatie tussen docenten en studenten waar het gaat over wat de docenten precies van de studenten verwachten in een opdracht.

De opleiding beschikt over goed geoutilleerde werkplaatsen en voorzieningen. Door samen met de andere kunstvakopleidingen in één gebouw te zitten, is ook interdisciplinair werken en het maken van crossovers mogelijk. In de werkplaatsen bieden werkplaatsmeesters de studenten ondersteuning in het uitwerken en realiseren van hun concepten

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

De opleiding heeft haar visie op toetsing vastgelegd in het document 'ArtCoDe Toetsbeleid (2019)' en uitgewerkt in een Toetsplan en een Toetsprogramma.

De opleiding staat voor ontwikkelingsgerichte toetsing waarbij ze zowel naar het concept als naar het proces en het product kijkt. Binnen de toetsing stellen de docenten (summatief) vast of de studenten de beoogde doelen hebben behaald en geven zij de studenten voortdurende (formatief) ontwikkelingsgerichte feedback en feedforward.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding verschillende toetsvormen hanteert; passend bij de inhoud van de modules. Zo toetst zij bijvoorbeeld de kennisvakken in het eerste studiejaar aan de hand van kennistoetsen, essays, recensies en/of beschouwingen. In het tweede studiejaar toets zij de theorie vooral aan de hand van mondelinge of schriftelijke deelopdrachten. Ter afronding van de Studio's moeten de studenten een presentatie geven. De student rondt elke fase (propedeuse, hoofdfase, afstudeerfase) af met een competentie-examen. De student stelt daarvoor een portfolio op waarin hij op eigen wijze en aan de hand van zelf geselecteerde vakken zijn resultaten en competentie-ontwikkeling presenteert en aan de hand van de opleidingscompetenties daarop reflecteert. Hierin komen dus praktijk, theorie, persoonlijke ontwikkeling en competentiegroei op een vakoverstijgende wijze samen.

Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding er op verschillende manieren voor zorgt dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier gebeurt.

Voorbeelden hiervan zijn:

- de opleiding heeft in de digitale studiegids voor alle betrokkenen inzichtelijk gemaakt op welk moment en op welke wijze zij de studieonderdelen, bijbehorende competenties en beoogde leerresultaten toetst. Tevens staan in de studiegids de leerdoelen, beoordelingscriteria en toetsvorm vermeld;
- de docenten hebben voor hun eigen vak de beoordelings- en gedragsindicatoren nader gespecificeerd. Daar waar nodig/gewenst scherpen zij op basis van evaluaties deze criteria aan;
- de opleiding hanteert zoveel mogelijk het zogenoemde vierogen-principe. Bij de Studio's zet de opleiding minimaal twee beoordelaars in en bij de competentie-examens minimaal drie. De opleiding werkt daarbij ook met een zogenoemde dakpanconstructie om de vergelijkbaarheid van de beoordeling te borgen. Als de docenten alle competentie-examens hebben afgenomen, kalibreren zij met elkaar nog een keer over de gegeven cijfers. Dat acht het auditteam zorgvuldig;
- de opleiding betreft ook experts uit het werkveld bij het toetsen en beoordelen, bijvoorbeeld bij de beoordeling van de stage en bij het competentie-examen in de afstudeerfase. In sommige gevallen zijn de externen ook aangewezen als examiner. In de toekomst wil de opleiding ook externen betrekken bij de beoordeling van de Studio's gedurende alle leerjaren;
- voor de interne en externe examinatoren is een profiel opgesteld. De examencommissie toetst de door de opleiding voorgedragen examinatoren op basis van vooraf vastgestelde criteria;
- de uitvoerende kamer van de examencommissie bewaakt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. (Zie hierover verder bij de paragraaf 'examencommissie'.)

Uit de evaluaties en gesprekken met studenten tijdens de audit is gebleken dat zij tevreden zijn over het toetsen en beoordelen, over de aansluiting van de toets op de inhoud en over de kwaliteit van de toetsen op kennis, inzicht en vaardigheden. De studenten merken ook dat de toetsen ieder leerjaar moeilijker en uitgebreider worden.

Het auditteam heeft ook zelf naar een aantal toetsen gekeken en acht deze passend bij de betreffende module en het beoogde niveau. In de verschillende beoordelingsformulieren zag het auditteam terug dat de opleiding de criteria per competentie voor de verschillende niveaus duidelijk had uitgewerkt. Dat zag er goed uit. Uit de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de verschillende examinatoren elkaar 'verstaan' als het gaat om het beoordelen, maar dat zij vooral op intuïtie en op basis van ervaring een cijfer per criterium geven en daarover vervolgens onderling met elkaar in gesprek gaan. Door te werken met een commissie van meerdere docenten bij o.a. de Studio's, de eindwerken en de competentie-examens borgt de opleiding de intersubjectiviteit van de beoordeling. Het auditteam acht het evenwel van belang dat de docenten ook de dialoog voeren over wat zij precies verstaan onder de criteria en wanneer zij bijvoorbeeld tot een cijfer 6, 7 of 8 komen. Het is belangrijk dat de opleiding dit vervolgens ook documenteert met het oog op de betrouwbaarheid en de transparantie van de beoordelingen. Tevens betrof de feedback op de beoordelingsformulieren niet altijd de competenties. Daar zouden de examinatoren eveneens nog eens naar moeten kijken.

Examencommissie

De examencommissie is op instituuts-niveau (FHK) georganiseerd. De commissie bestaat uit uitvoerende kamers (één per sector). De voorzitters van alle uitvoerende kamers hebben zitting in de centrale examencommissie van FHK: de beleidskamer. In de beleidskamer heeft ook een extern lid zitting, die toetsdeskundige is.

De opleiding ArtCoDe behoort tot de sector Beeldend. In de uitvoerende kamer heeft vanuit elke opleiding (de bacheloropleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, Art Communication and Design en de masteropleidingen Kunsteducatie, Architecture en Urbanism) minimaal één afgevaardigde zitting. De voorzitter van deze beleidskamer is niet afkomstig van een van deze opleidingen. Hij is docent bij Danseducatie van FHK.

In de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de examencommissie vooral stuurt op de procesmatige kant van het toetsen en beoordelen, zoals het benoemen van examinatoren, het checken in de studiegids of het duidelijk is wat de opleiding van de studenten verwacht, of er toetscriteria in de beoordelingsformulieren staan, of er afspraken zijn vastgelegd over de inzet van begeleiders en beoordelaars, of de opleiding kalibratiebijeenkomsten organiseert.

De examencommissie heeft evenals het auditteam geconstateerd dat veel nog impliciet is in het beoordelen van de studenten, maar de commissie sprak tijdens de audit haar grote vertrouwen uit in de vakdeskundigheid en toetsdeskundigheid van de ervaren docenten/examinatoren. Het auditteam heeft in het gesprek evenwel geconstateerd, dat de examencommissie niet precies weet en checkt hoe die beoordelingsprocessen inhoudelijk werken en wat dat betekent voor de borging van het (eind)niveau. Zo bleek zij bijvoorbeeld niet op de hoogte van de verschillen in interpretatie van criteria, het beoordelen op competenties versus het beoordelen op concept-proces-product en de onnavolgbaarheid van sommige beoordelingen; zaken die het auditteam in de beoordelingsformulieren van de afstudeerwerken aantrof. (Zie ook hieronder bij 'afstuderen'.) Het auditteam is van oordeel, dat de examencommissie in het kader van haar borgende taak een pro-actievare en sterkere rol moet gaan vervullen bij de controle op de kwaliteit van het toetsen en beoordelen binnen de opleiding ArtCoDe.

Afstuderen

Het afstuderen bestaat uit drie onderdelen: i) stage, ii) designdocument en iii) het afstudeerwerk (de graduation). Aan deze onderdelen heeft de opleiding de verschillende competenties gekoppeld.

De student rond zijn stage af met een presentatie van de resultaten en een beschrijving van zijn ervaringen en resultaten.

In het designdocument maakt de student een verslag van zijn uitgangspunten voor het onderzoek, zijn werkproces en de resultaten daarvan.

In het afstudeerwerk richt de student zich op het maken van authentiek beeldend werk dat voortkomt uit zijn artistiek onderzoek.

De student rond zijn studie af met een competentie-examen waarin hij de link toont tussen zijn designdocument en het afstudeerwerk.

Bij de beoordeling van deze onderdelen worden verschillende examinatoren ingezet. Bij de beoordeling van de stage is ook de stageverlener als adviseur betrokken. Het designdocument wordt door andere docenten beoordeeld dan het afstudeerwerk. Bij het competentie-examen is een team van docenten betrokken - praktijkdocenten én theoriëdocenten - aangevuld met een externe deskundige/examinator - die samen de student beoordelen.

Het auditteam heeft in de bestudeerde eindwerken geconstateerd, dat er niet altijd een directe koppeling is tussen het designdocument en de uitwerking in het beeldende werk. De opleiding meldde desgevraagd dat een student zou kunnen vastlopen in zijn beeldende werk als hij zich uitsluitend zou richten op wat hij in het designdocument heeft bedacht. De student moet immers de gelegenheid hebben om zich door te ontwikkelen.

Het auditteam heeft ook geconstateerd, dat het proces dat de student heeft doorlopen van onderzoek naar concept en product niet goed terug was te zien/was te volgen in de uiteindelijke designdocumenten en afstudeerwerken; terwijl de examinatoren daarvoor wel een cijfer gaven in het competentie-examen. De opleiding meldde desgevraagd dat alle docenten dit proces in meer of mindere mate wel hebben gezien van elke student terwijl hij bezig was met zijn afstudeerwerk. In het competentie-examen is dit een onderdeel van het gesprek met de eindexamencommissie. Daarin kan de student (nogmaals) laten zien/horen wat zijn proces is geweest en hoe hij daar (achteraf) tegenaan kijkt. Het auditteam acht het belangrijk dat dit meer wordt uitgewerkt door de student, zodat het transparant is voor alle betrokkenen.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding hanteert een duidelijk systeem van toetsen en beoordelen, vastgelegd in een toetsbeleid, toetsplan en toetsprogramma. De opleiding toetst over het algemeen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier aan de hand van verschillende passende toetsvormen of de student de beoogde competenties/leerresultaten realiseert. De criteria zijn voor elke competentie duidelijk uitgewerkt voor de verschillende niveaus. De competentie-examens zijn mooie manieren om integraal en met meerdere ogen naar de ontwikkeling van de studenten te kijken. De studenten zijn tevreden over het toetsen en beoordelen.

Het auditteam zag nog ontwikkelpunten, te weten de betrouwbaarheid en transparantie van de beoordeling in een cijfer per criterium en het vastleggen van afspraken daarover, de navolgbaarheid van de beoordeling van het gevolgde proces van de studenten en de feedback (ook) richten op de competenties.

De examencommissie bewaakt vooral de procesmatige kant van het toetsen en beoordelen. Zij zou in het kader van haar borgende taak een pro-actievere en sterkere rol moeten vervullen in de check op het inhoudelijk verloop van de beoordelingsprocessen en de betekenis daarvan voor de borging van het (eind)niveau.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen en komt tot een oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

Uit het Startbekwaamheidsonderzoek (SBO) 2019 is gebleken dat ruim 85% van de afgestudeerden in het werkveld van kunst & design werkzaam is en 4,9% van de studenten doorstudeerde. Studenten volgden daarbij een (internationale) mastertraject bij een universiteit of hogeschool, zoals de master Social Design, de master Crossover Creativity of de master Kunstgeschiedenis. Veel studenten krijgen een baan aangeboden vanuit of via hun stageplek uit het vierde studiejaar. Een klein percentage is ander werk gaan doen. De vertegenwoordigers vanuit het werkveld die het auditteam sprak, waren tevreden over het niveau van de afgestudeerden. Ze noemden hen artistiek goed ontwikkeld en praktijkgericht. Het zijn echte doeners. Het werkveld was met name tevreden over de hybriditeit van de afgestudeerden en hun fluïditeit in beeldend werken en vormgeving. De alumni die het auditteam sprak, voelden zichzelf breed inzetbaar. De meesten hadden een eigen onderneming; soms samen met oud-studiegenoten. Ze werden o.a. door opdrachtgevers gevraagd omdat ze conceptueel konden denken en opdrachten ruim konden invullen. Het medium waarin ze werkten was niet leidend en ook het label vormgever of beeldend kunstenaar was in hun ogen daarbij niet relevant. De alumni waren van oordeel dat ze door hun opleiding geleerd hadden om zowel in specifieke als in brede opdrachten te kunnen opereren. De focus van de opleiding op communicatie en het maken van verbinding heeft hen veel gebracht.

Eigen oordeel auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam beoordeelde evenwichtig verdeeld over 2017-2018 en 2018-2019 van vijftien afgestudeerden eindwerken: stageverslagen, designdocumenten en afstudeerwerk (beeldend werk).

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij de beoogde competenties/leerresultaten op het niveau van een startbekwaam vormgever op bachelorniveau hebben ontwikkeld.

Veel studenten hadden stage gelopen bij kleine studio's of éénpitters. Uit de verslagen was op te maken, dat zij daar op het beoogde bachelorniveau aan hun eigen leerdoelen hadden kunnen werken. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de ene student wel meer uit zijn stage had gehaald, dan de andere. De beoordelingen liepen daardoor ook uiteen van voldoende tot goed. Het auditteam was het merendeels eens met de gegeven beoordeling door de examinatoren van ArtCoDe. Soms kwam het tot een (iets) lager oordeel.

Het auditteam zag in de designdocumenten en afstudeerwerken veel variatie in de keuze voor de projecten en in de kwaliteit hiervan. Soms was de vraagstelling dun, wat leidde tot een dun onderzoek en dito project. Maar het auditteam zag ook gedegen onderzoek en interessant eigenzinnig eindwerk.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat veel afstudeerwerk erg conceptueel is (gebleven). Het auditteam vermoedt dat de doorwerking van het proces misschien wat (te) vroeg is gestopt in de uitwerking. Dat acht het auditteam een gemiste kans. Ook trof het auditteam regelmatig tamelijk autonoom werk aan, waarin de experience-kant minder tot niet zichtbaar was. (Zie daarover ook standaard 1 en 2.) Daarnaast was de koppeling die de studenten in hun verslag moesten maken tussen hun eigen project en voorbeelden uit de kunstgeschiedenis soms (te) gekunsteld. Dat lag vooral aan het format van het designdocument dat alle studenten moesten gebruiken.

Zoals al onder standaard 2 is vermeld, was de maatschappelijk relevantie en de aansluiting bij actuele vraagstukken van het ontwerp niet altijd aanwezig, omdat de opleiding de studenten vrijlaat om hun eigen fascinatie te volgen. Naar deze hierboven genoemde punten zou de opleiding nog eens moeten kijken.

Het auditteam beoordeelde de designdocumenten en afstudeerwerken als voldoende tot goed, zij het dat het oordeel soms wat lager was dan dat van de examinatoren van de opleiding.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij op bachelorniveau kunnen denken en handelen als startbekwaam vormgever. Uit de stageverslagen blijkt dat de studenten op het beoogde bachelorniveau hebben gewerkt aan hun eigen leerdoelen. De onderzoeken in de designdocumenten en het gemaakte afstudeerwerk waren van wisselende kwaliteit. Soms was de vraagstelling dun wat leidde tot een dun onderzoek en project. Maar het auditteam zag ook gedegen onderzoek en interessant eigenzinnig eindwerk. De koppeling met de kunstgeschiedenis in het onderzoek, de doorwerking van het proces in de uitwerking van het ontwerp en de experiencekant bieden nog kansen voor de verhoging van het niveau. Het auditteam beoordeelde de eindwerken allemaal wel als voldoende.

Dat de studenten het beoogde niveau hebben gerealiseerd, blijkt ook uit het feit dat nagenoeg alle afgestudeerden na hun studie aan het werk gaan in het werkveld van kunst & cultuur. Een klein deel van de afgestudeerden studeert verder aan een masteropleiding. Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld zijn tevreden over het niveau van de afgestudeerden; met name over het conceptueel kunnen denken, communiceren en verbinden en hun brede inzetbaarheid bij opdrachten.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 4.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam trof een eigen(gereide), interessante opleiding. Er zijn nog ontwikkelpunten, maar de opleiding is goed op weg in haar (door)ontwikkeling richting het opleiden van breed inzetbare – allround – ontwerpers en experience designers. De docenten tonen zich actief betrokken bij het onderwijs en bij de studenten. De studenten waarderen hun docenten.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief, conform de beslisregels van de NVAO.

6. AANBEVELINGEN

- Definieer de breedte van de opleiding en kader die in. Maak de positie die de opleiding wil innemen binnen experience design explicieter en sterker. Blijf uit de hoek van het autonome en vrijblijvende en zorg ervoor dat de behoefte van het werkveld en maatschappelijke vraagstukken het uitgangspunt voor de (eind)werken van de studenten zijn en dat de experience-kant serieus en kritisch(er) is.
- Ga aan de slag met diversiteit en inclusie in de student- en docentpopulatie en in de opdrachten die studenten uitvoeren. Het is belangrijk dat er vanuit een breder – diverser én inclusiever - perspectief wordt gedacht en gehandeld.
- Geef de onderzoeksskills die de studenten moeten ontwikkelen nog meer handen en voeten.
- Leg met elkaar vast wat er onder de verschillende beoordelingscriteria wordt verstaan en wanneer er welk cijfer aan wordt gehangen.
- Kijk nog eens goed naar de aansluiting tussen de stageplek en het afstudeerwerk met het oog op de meerwaarde die het de student zou kunnen opleveren. Monitor goed of de student de beoogde doelen op zijn stageplek kan behalen en of de begeleiding op de stageplek adequaat is.
- Zorg ervoor dat de studenten het proces dat zij doorliepen bij hun designonderzoek en hun afstudeerwerk meer uitwerken, zodat de beoordeling van het proces door de examinatoren navolgbaar/transparant is voor alle betrokkenen. Integratie van de beide onderdelen is te overwegen.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bacheloropleiding Vormgeving voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling² t.b.v. hbo-bacheloropleiding Vormgeving – Fontys Hogescholen – 3 december 2019

Dinsdag 3 december 2019	Galerie Kokon + FHK E0.01 + E0.02 Panel Hobéon
08.00 – 08.15u	Ontvangst in Galerie Kokon (nabij station en FHK)
08.15 – 09.00u	Vooroverleg panel
09.00 – 09.30u	Introductie Expo door alumni
09.30 – 10.00u	Gesprek met opleidingsmanagement
	<ul style="list-style-type: none"> - Directeur FHK - Sectorleider Beeldend - Studieleider ArtCoDe
<i>10.00 – 10.15u</i>	<i>Pauze</i>
10.15 – 11.00u	Gesprek met werkveld en alumni
	<p>Werkveld</p> <ul style="list-style-type: none"> - Senior-adviseur Kunst & Ruimte bij Kunstloc Brabant - Concept Developer – Vertoon <p>Alumni</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alumnus 2015 - Alumnus 2016 - Alumnus 2017 - Alumnus 2016
<i>11.00 – 11.15u</i>	<i>Pauze</i>
11.15 – 12.00u	Gesprek met docenten
	<ul style="list-style-type: none"> - Docent theorie: Gedragwetenschappen - Docent praktijk: Grafisch ontwerp - Docent theorie: Designgeschiedenis - Docent theorie: Kunsttheorie en Filosofie - Docent theorie: Communicatie, Coördinator afstudeerfase, lid OC - Docent praktijk: Motion Graphics - Docent praktijk: Fotografie - Docent theorie: Beroepsvoorbereiding, Stagecoördinator - Docent praktijk: Fotografie, coördinator propedeuse
12.00 – 12.45u	Toelichting op het tentoongestelde door twee studenten
<i>12.45 – 13.00u</i>	<i>Terugwandelen naar FHK</i>
<i>13.00 – 13.45u</i>	<i>Lunch en materiaalinzage</i>
13.45 – 14.30	Rondleiding door FHK
<i>14.30 – 14.45u</i>	<i>Pauze</i>
14.45 – 15.30u	Gesprek met studenten
	<ul style="list-style-type: none"> - Student jaar 1 - Student jaar 1, OC lid - Student jaar 2 - Student jaar 2 - Student jaar 2 - Student jaar 3, voormalig OC - Student jaar 3, Studentenhoofdstuk - Student jaar 3 - Student jaar 3

² In verband met de privacywetgeving zijn in het programma uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Dinsdag 3 december 2019	Galerie Kokon + FHK E0.01 + E0.02 Panel Hobéon
	<ul style="list-style-type: none"> - Student <i>jaar 3</i> - Student <i>jaar 5</i>
<i>15.30 – 15.45u</i>	<i>Pauze</i>
15.45 – 16.30u	Gesprek met examencommissie en toetscommissie
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Voorzitter examencommissie FHK</i> - <i>Voorzitter uitvoerende kamer Beeldend</i> - <i>Lid uitvoerende kamer Beeldend voor ArtCoDe</i> - <i>Lid toetscommissie</i> - <i>Lid toetscommissie</i>
16.30 – 17.00u	Pending issues
<i>17.00 – 17.45u</i>	<i>Pauze</i>
17.45 – 18.00u	Terugkoppeling
<i>18.00 – 18.15</i>	<i>Pauze</i>
18.15 – 19.00u	Ontwikkelsprek

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel.

Het auditteam ontving geen reacties.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De audits binnen het cluster HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid zijn uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon, NQA en AeQui.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder werd afstemming tussen de panels van Hobéon bij de bacheloropleidingen Vormgeving van de verschillende clusters geborgd door de ondersteuning van dezelfde secretaris en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie rapport opleiding
- Beroepsprofiel en opleidingsprofielen (2014)
- Onderwijsvisie ArtCoDe
- OER 2019-2020
- Studiegids ArtCoDe (2019-2020)
- CV analyse Personeel
- ArtCoDe Onderzoek (2019)
- Kaders voor internationalisering FHK (2010-2015)
- ArtCoDe Toetsbeleid (2019)
- Perioden- en Toetsoverzicht (2019-2020)
- Afstudeerhandleiding (2019)
- Informatie stage (2019-2020)
- Representatieve set van toetsen
- Reglement examencommissie + Jaarverslagen
- Overzicht relaties werkveld ArtCoDe
- NSE (2018)
- Analyse Startbekwaamhedenonderzoek (2019)
- MTO ArtCoDe (2019)
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid

Het panel heeft van vijftien studenten de eindwerken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 17 oktober 2019 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding hbo-bachelor Vormgeving van Fontys Hogescholen, onder het nummer 008777. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid.
----------------------	--

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (voorletters/achternaam inclusief titulatuur)	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. R. Klaassen MSM	Voorzitter	De heer Klaassen is interimmanager en adviseur in het hoger onderwijs; voorheen o.a. dean van een van de faculteiten en docent aan de HKU en directeur a.i. programmanager bij Prensela Vormgevingsinstituut.
A. Karssen	Lid	De heer Karssen heeft een Bureau voor Ruimtelijk en Industrieel ontwerp voor het publieke domein. Daarnaast is hij als docent en afstudeerbegeleider verbonden aan de opleiding Vormgeving van de HKU. Tevens is hij gastdocent bij de afdeling Landschapsarchitectuur aan de Wageningen Universiteit en aan de TU in Delft.
Y. Hezemans MA	Lid	Mevrouw Hezemans werkt sinds 1993 in het (hoger) kunstonderwijs. Zij is thans werkzaam bij Design Academy Eindhoven, waar zij sinds 2001 onderwijsmanager van het bacheloronderwijs is en sinds 2008 senior beleidsontwikkelaar.
I. Gaastra	Studentlid	Mevrouw Gaastra studeerde in 2019 af aan de opleiding Vormgeving van de Willem de Kooning Academie.
G.C. Versluis	Secretaris	Mevrouw Versluis is senior-adviseur bij Hobéon. Gecertificeerd secretaris NVAO sinds oktober 2010.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl